

Майк Резник

Един от малкото мои кумири

Веднъж, сравнително късно в издателската си кариера, Джон Кембъл бе отбелязал, че Е. Е. „Док“ Смит ни е дал звездите и че ние още очакваме следващия пробив в научната фантастика.

Макар че не обичам да споря с Кембъл, аз мисля, че той е търсил не където трябва по времето, когато Робърт Шекли започна да пише по тази тема. Защото Шекли наистина направи пробив. Той ни даде доста сложна форма на хумор, която определено се превърна в част от самата научна фантастика. Хумор, който до издаването на шедьовъра му „Измеренията на чудесата“ не можеше да намери мястото си в областта на научната фантастика. Шекли въведе толкова много научно-фантастични понятия и ги развиваше непрекъснато, ползваше толкова обширно научнофантастичната терминология по начин, за който създателите ѝ дори не биха си и помислили, че той всъщност стана родоначалник на съвсем нова форма на хумора. Той започна да набира скорост с „Пътешествие след утре“ и „Размяна на разума“, за да стигне до блясъка на „Измеренията на чудесата“, която по мое мнение е най-добрата и зряла сатира в историята на научната фантастика.

Той е освен това и писател, който се въздържа от стилистични трикове. По времето, когато всеки автор от „новата вълна“ печаташе с разноцветни ленти или конструираше завързани изречения, изпълващи цяла страница и подлудяващи словослагателите и печатарите, най-странното и психарско описание, появило се в тази област, бе описанието на Шекли на „Обърнатия свят“ в „Размяна на разума“. Там той използва изречения, параграфи и още нещо, което липсваше на неговите съвременници: талант.

Той е толкова находчив, толкова остроумен и изтънчен, толкова неистово професионален, че се превърна в прототип на писателите на научна фантастика за *Плейбой*. (Когато А. Спекторски издаваше *Плейбой* и купуваше непрекъснато от Ян Флеминг, Рей Ръсел и други от тяхната класа, нямаше начин да се пробие на този пазар. Шекли не само проби, а и разтвори широко вратите му така, че го превърна в свой втори дом.)

Но за да можете да разберете докъде стигна Шекли благодарение на умението си, вие трябва да видите откъде е започнал, а този сборник ще ви покаже основите, върху които Шекли е построил по-нататъшната си работа.

С това обаче ни най-малко не намеквам, че тези разкази са примитивни. Далеч съм от тази мисъл. Още от деня, когато бе издаден за първи път, Шекли бе най-леко четивният, най-изисканият писател на кратки научнофантастични разкази. Той бе един от най-важните примери за

мен, когато сам реших да стана писател, на първо място, защото той притежаваше единственото и най-важно качество, което според мен един писател *може* да притежава: умението да накара читателя нетърпеливо да прелиства страница след страница. Точният термин за това е *достъпност* и ако вие не считате това за рядко срещана стока, то аз ви каня да прелистите повечето боклуци, които могат да се намерят по книжарниците днес (или преди 30, 60 или 90 години, защото и тогава също ги е имало). Дори и някога да е написал някоя тъпа страница или тромаво изречение, те със сигурност не могат да бъдат намерени в този сборник. Не всички разкази са написани с еднаква литературна амбиция, не всеки е станал идеален, но дори и най-слабите са много *почетивни* от 99 процента от подобните им, написани от други.

Чувството за хумор на Шекли е новаторско дори и в тези ранни разкази, а едно от най-дръзките му постижения е създаването на тъпия герой. Не казвам тъп в смисъла, който му придава Джон Картър, когато предлага избор от две врати или два коридора на героя си, а той винаги избира погрешния. Не, говоря за онези *нарочно* и приятно тъпи герои, като Грегър и Арнолд от „AAA Първокласна“. Прегледайте „Бунт на борда“ или „Като по вода“ и ще разберете за какво става дума. (Разказите за „AAA Първокласна“ са от онзи вид извезани умело с нежен пух творби, които накараха Джеймс Блиш да изпадне в безизходно положение като *критик* под името Уилям Атлинг. За него би било много по-полезно да престане да ги хули и да започне да изучава абсолютната лекота, с която са написани.)

В тях ще откриете и намеци за бъдещия Шекли в онези зрели и тревожни сатири като „Поклонение на старата Земя“ и „Езикът на любовта“.

В сборника ще намерите и онези малки шедеври, които просто остават незабравими. Разкази, към които се връщате години след като сте ги прочели за първи път. Истории, които се е случвало да споделяте с приятели след полунощ, когато сте си фантазирали. И внезапно ще откриете с изненада, че някой се е сетил да ги напише: „Нашествие призори“, „Закрила“ и „Страж-птица“. И завинаги ще запомните все по-зрялата сардонична представа на Шекли за себеподобните си, която може би е изразена най-добре в „Туземният въпрос“.

А сега ще споделя с вас една тайна. Когато Боб ме попита дали бих желал да напиша предговор към един от томове на тази сбирка, аз веднага се съгласих, защото съм непоклатим почитател на Шекли. И без да се бая, поисках от „Пълпхауз“ да ми изпратят разказите, към които ще

пиша предговор. Колетът пристигна днес следобед и аз установих, че макар да съм чел някои преди повече от двацет години, само преглеждането на съдържанието на книгата ми бе достатъчно, за да си спомня напълно всеки един от тях. Точно затова Робърт Шекли, автор на тези разкази, бе един от съвсем малкото литературни кумири на юношата Майк Резник. Вече две (а в някои случаи даже три) десетилетия по-късно разказите му си остават съвсем свежи в паметта ми.

А *това*, приятели, е критерият, по който се разпознава един Писател.

16 октомври 1990 година

КРАЙ

© 1990 Майк Резник
© 1996 Рени Димитрова, превод от английски
© 1996 Росен Димитров, превод от английски

Mike Resnick
Introducing One of My Very Few Heroes, 1990

Сканиране, разпознаване и редакция: Mandor, 2008

Издание:

Робърт Шекли. Събрани разкази, том 2
„Мириам“ ЕООД, София, 1996
Превод: Рени Димитрова, Росен Димитров, 1996
ISBN: 954-9513-03-3

The Collected Short Fiction, Book Two, 1991

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/8817>]